

Misjonserende menigheter

Innstilling fra Samarbeidsråd for menighet og misjon

Samarbeidsråd for menighet og misjon er et samarbeid mellom Kirkemøtet, Bispemøtet, Areopagos (tidl. Buddhistmisjonen), Den Norske Israelmisjon, Den Norske Tibetmisjon, Det Norske Misjons-selskap og Normisjon (tidl. Santalmisjonen). Rådet ble opprettet i 1994 for å styrke misjonsengasjementet i lokalmenighetene i Den norske kirke. Rådets arbeid har blitt grundig evaluert i løpet av år 2000. Erfaringene og resultatene er av en slik karakter at partene ønsker å videreføre og videreutvikle samarbeidet i et fast og lang-siktig perspektiv. Den foreliggende innstillingen er vedtatt på Kirke-møtet 2000 og i misjonsorganisasjonenes styrende organer og dan-ner grunnlaget for det videre samarbeidet mellom misjons-organisasjonene og de kirkelige organer.

1. Misjonsteologisk grunnlag

SMM arbeider ut fra en misjonsforståelse som kan uttrykkes i føl-gende sammenfatning:

Misjon er kirkens sendelse til verden, en sendelse som har sitt opphav i den treenige Gud og som innebærer det oppdrag å formidle evangeliet om Guds rike – i ord og gjerning – så mennesker kan komme til tro og innlemmes i den kristne kirke ved dåp. Misjonen er etter sitt vesen grenseoverskridende idet den sikter på å nå stadig nye mennesker både i et geografisk, kulturelt og tidsmessig perspektiv (J-M. Berentsen m/fl: *Missio-logi i dag*).

Definisjonen ser misjon, ikke som en løserevet menneskelig handling som kirken kan gjøre eller la være å gjøre, men som *et grunnleggende kriterium ved å være kirke*. Misjon har sitt opphav og utspring i Guds sendelse (Missio Dei) til verden. Kirken er samtidig både subjekt og objekt for sendelsen. Forstått som kirkelig arbeid er misjonens innhold et helhetlig og integrert vitnesbyrd hvor ord (forkynnelse) og gjerning (diakoni) er knyttet uadskillelig sammen. Målet med dette er at alle mennesker skal få del i Guds altomfattende frelse gjennom tro og dåp. Misjon ivaretar på en særlig måte det grenseoverskridende i kirkens arbeid: evangeliets gang til nye områder, til nye kulturer og subkulturer og til nye generasjoner - i vårt eget folk, i Israels folk som evangeliet utgikk fra og til alle folkeslag. Denne evangeliets gang til alle jordens kulturer og folkeslag er historiens mål og fører fram mot en endelig gjenopprettelse og nyskaping av Guds verden. Misjon må således ses i et trinitarisk, ekklesiologisk, soteriologisk og eskatologisk perspektiv. Dens dypteste drivkraft er at evangeliet er sant.

En nærmere redegjørelse for SMMs misjonsteologiske forutsetninger er gitt i kap. 1 i fellesdokumentet *Menighet og misjon*, utarbeidet av kirken og misjonsorganisasjonene i 1993¹. Her kommer det bl.a. tydelig til uttrykk at SMM ser *den lokale menighet*, forstått som Guds folk på stedet, som den primære bærer av kallet til misjon ute og hjemme. Som kirkens gå-ut-strukturer utgjør misjonsorganisasjonene hensiktsmessige tverrstrukturer i kirken. De er ikke uttrykk for et nødsprinsipp, men på vegne av menigheten har de påtatt seg et ansvar for utøvelsen av det misjonsoppdrag som er gitt menigheten.

Den teologiske forståelse av kirkens misjon er et fortløpende diskusjonstema i kirkene, i misjonsorganisasjonene, i de økumeniske fora og innenfor fagteologien i Norge og internasjonalt. SMM ser på det nåværende tidspunkt intet behov for å revidere den misjonsteologiske basis for arbeidet som er nedfelt i dokumentet *Menighet og misjon*. Hovedfokus for SMM er det praktiske misjonsarbeid på menighetsnivå. Det er viktig at dette arbeidet ikke løsrives fra den teologiske refleksjon i kirken. SMM ønsker derfor å ta del i denne refleksjonen, bl.a. gjennom å føre misjonsteologiske samtaler med DNKs Nemnd for økumenisk samarbeid og misjon (NØM).

2. Den aktuelle misjonssituasjon

SMM vil trekke fram følgende punkter som viktige i forståelsen av den aktuelle misjonssituasjon.

2.1 Skifte av tyngdepunkt

Det har i løpet av de siste 10-20 år funnet sted et avgjørende skifte av tyngdepunkt innenfor den globale kristenheten. Mens vesten (Europa og Nord-Amerika) ved forrige århundreskifte hadde 428 mill. kristne mot 89 mill. i totredjedelsverdenen (Afrika, Asia, Latin-Amerika), er tallene for 1999 henholdsvis 760 mill. og 1.092 mill. (kilde: David B. Barrett: i *International Bulletin of Missionary Research*, Nr.1-1999). Dette skifte av kristenhetens tyngdepunkt skyldes en eksplosiv kirkevekst i totredjedelsverdenen, samtidig som den relative oppslutningen om kirken har gått tilbake i de vestlige land. Tilbakegangen i prosent betyr stort sett at nominelle kristne har forlatt kirken. Like viktig er tilbakegangen når det gjelder aktive medlemmer av kirken. I dag utgjør de aktive kristne bare små og svinnende minoriteter i de fleste land i Europa. Et tankevekkende (om ikke representativt) eksempel er statistikken fra Den norske kirke som viser at gjennomsnittstallet for kirkebesøkende hver søndag i Oslo bispedømme tilsvarer ca én prosent av befolkningen.

Samtidig som at kristendommen har blitt en global religion har det skjedd en økende religiøs og kulturell pluralisering i de vestlige land, bl.a. gjennom migrasjon, attraksjon til andre kulturer og religioner og nyreligiøsitet. Dette innebærer at den konstantinske rikskirkens epoke, hvor kristelighet og vestlighet fremstår som to sider av samme sak, er et tilbaketrukket kirkehistorisk stadium. I møte med denne utviklingen minnes vi om trekk som er vel kjente fra kirkehistorien: bare kirker som er misjonerende vil bestå som noe annet enn små minoriteter inn i fremtiden. *I den aktuelle situasjon framstår det å bygge misjonerende menigheter som en overgripende utfordring for hele vår kirke.*

Totredjedelsverdenen utgjør i dag ikke bare tyngdepunktet i kristenheten, men er og den ledende kraft i kirkens verdensvide misjonsvirksomhet. Land som India, Korea, Brasil og Nigeria sender alle ut flere tverrkulturelle misjonærer enn noe europeisk land. I økende grad bør norsk misjon hente inspirasjon, kraft og missiologisk refleksjon fra kirkene i sør og øst, både med tanke på en revitalisering av vår internasjonale misjonsvirksomhet, og med tanke på at evangeliet skal nå fram til nye generasjoner, grupperinger, kulturer og subkulturer i vårt eget land.

2.2 Partnerskap i misjon

Totredjedelsverdenens oppkomst i kirkens globale misjonsvirksom-

het utfordrer på en ny måte til partnerskap i misjon. Norske misjonsorganisasjoner utfordres til i stadig mindre grad å definere seg ut fra egenaktivitet, men forstå seg som ledd i et internasjonalt og økumenisk nettverk av kirker og organisasjoner som arbeider sammen for å realisere det store oppdraget. Dette innebærer en økende deling av makt og styring, gaver og ressurser. Partnerskap i misjon utfordrer til åpenhet og gjensidighet mellom kirker og organisasjoner i nord og i sør på alle nivåer. SMM vil i særlig grad arbeide for en tiltagende ansikt-til ansikt kontakt mellom lokalmenigheter i nord og i sør, og for at denne kontakten blir en ressurs for utviklingen av misjonerende menigheter hjemme og ute.

2.3 De store misjonsutfordringene

Som særlig store misjonsutfordringer for den verdensvide kirke i vår tid vil vi peke på disse:

- Unådde folkeslag
- De store verdensreligioner
- Europas reevangelisering
- Storbymisjon
- Krenking av menneskeverdet, fattigdom og etniske spenninger
- Kontekstuell misjon

Gjennom arbeidet med å skape misjonerende menigheter ønsker SMM å utfordre lokalmenighetene i den norske kirke til å ta konkret tak i disse utfordringene gjennom utsendelse av misjonærer, støtte til og utveksling med søsterkirker, forbønn, forvaltning av tid og penger, samtale og dialog om religiøse spørsmål og frimodig vitnesbyrd om evangeliet i ord og tjeneste (diakoni).

2.4 Den messianske bevegelse

Et viktig trekk i den aktuelle misjonssituasjon er gjenreisningen av en jøde-kristendom midt i det jødiske samfunn gjennom den messianske bevegelse. Bevegelsen er begrenset til 3-4000 voksne medlemmer i Israel, men er langt større på verdensbasis. Utviklingen av en kristen identitet og bevegelse innenfor rammen av jødedommen og det israelske samfunn representerer noe nytt i den kristne verdensmisjon. Den Norske Israelmisjon bidrar sammen med andre aktører til bevegelsens vekst, enhet og kontakt med den verdensvide kirke.

2.5 *Fra sekularisering til «ny-religiøs» paradigme*

Misjon finner i dag sted i en tid som kjennetegnes av at «det ateistiske paradigme» avløses av åndelig søken og fornyet religiøs utfoldelse, lokalt og globalt. Den religiøse oppblomstring kjennetegnes både av en ny, åpen og diffus spiritualitet og i form av en fornyelse av fromhetsliv og engasjement innenfor de etablerte religioner.

Det nye paradigmet rommer nye muligheter for kristen misjon. Levende fromhetsbevegelser har til alle tider vært en viktig drivkraft til misjon. Slike bevegelser oppstår ved at mennesker gjør personlige åndelige erfaringer. Lengselen etter et dypere Gudsliv i mange menigheter rommer derfor muligheter for en revitalisering av kirkens misjon. Den nye spiritualiteten utenfor kirken er sammensatt og mangetydig. Som uttrykk for mennesker i oppbrudd fra etablerte posisjoner rommer den muligheter for vandringer mot Kristus. Slik framtrer den nye religiøsiteten som en særlig misjonsutfordring i vår tid.

Samtidig rommer det nye religiøse paradigmet økt motstand mot kristen misjon. Forkynnelsen av Kristus som den eneste vei til Gud, blir ofte ikke tålt av religionene og fører mange steder til lukkede grenser, manglende religiøs frihet, undertrykkelse og forfølgelse. Religionsdialog og menneskerettighetsarbeid står ikke i motsetning til vår kirkes misjonerende identitet, men er et viktig og nødvendig redskap til økt forståelse og sameksistens mellom religionene. Dette gir nye muligheter for flerreligiøs toleranse i land hvor kristne minoriteter i dag undertrykkes og utfordrer samtidig til gjensidig toleranse av ikke-kristne minoriteter i vårt eget land.

3. Visjon

SMM vil videreføre samarbeidet mellom kirkelige organer og misjonsorganisasjonene med følgende visjon:

Som kirke og organisasjoner vil vi samhandle for å skape misjonerende menigheter hvor evangeliets kraft får inspirere og utruste menigheten til å dele troen gjennom nærvær, handling og ord, lokalt og globalt.

Idet vi respekterer hverandres selvstendighet og erkjenner vår gjensidige avhengighet av hverandre vil vi arbeide for en klar, felles forståelse av rollefordelingen mellom de kirkelige organer og misjonsorganisasjonene, ut fra innarbeidet praksis og nye utfordringer.

4. Hovedprioriteringer

SMMs hovedprioriteringer er:

- Å integrere misjon i kirkens identitet ved å arbeide for at misjon blir en organisk del av kirkens liv og virksomhet
- Å styrke fellesskap og kontakt i misjon mellom organisasjoner og kirkelige organer og organisasjonene innbyrdes, lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt
- Å skape felles tiltak og samarbeidsoppgaver som fremmer misjon i menighetene

5. Kjerneytelser

SMM skal ikke være et operativt organ inn mot menighetene, men ha som sine kjerneytelser:

- Samlingsfunksjon for felles rådslagning, strategiutforming og drøfting av samarbeidstiltak partene i mellom
- Katalysatorfunksjon for samhandling mellom kirken og misjonsorganisasjonene og misjonsorganisasjonene innbyrdes
- Bindeleddsfunksjon for sentralt og regionalt arbeid
- Utviklings- styrings- og koordineringsfunksjoner for felles tiltak og samarbeidsoppgaver
- Konsulentfunksjoner for partene

6. Basisoppgaver og samarbeidsprosjekter

SMMs oppgaver deles i basisoppgaver og samarbeidsprosjekter. *Basisoppgaver* er de felles oppgaver som alle deltar i og alle bidrar økonomisk til. *Samarbeidsprosjekter* er de prosjekter, som et eller flere medlemmer – med eller uten eksterne samarbeidspartnere – ønsker å etablere innenfor samarbeidet i SMM, og som disse partene dekker utgiftene til.

Basisoppgavene kan defineres innenfor følgende områder:

- Rådsmøter, herunder en årlig samling for SMM og de regionale misjonsutvalg
- Utarbeidelse av materiell, herunder materiell til Misjon i åpenbaringstiden
- Samarbeid med de regionale SMM-utvalg og nasjonal koordinering av arbeidet
- Samtaler og rådslagning med andre kirkelige organer og organisasjoner

Samarbeidsprosjektene iverksettes for kortere eller lengre tid på bakgrunn av vedtak i SMM. Følgende prosjekt videreføres fra foregående periode:

- Studiesamarbeid nord-sør (i samarbeid med Presteforeningen)

SMM vil i nær fremtid utrede følgende prosjekter:

- Felles konfirmantaksjon (i samarbeid med andre internasjonale aktører)
- «Misjonerende menigheter» (mulig innhold for prosjektet er: utredning av begrepet, utarbeidelse av materiale og modeller for realisering, initiativ til konkrete forsøk i menigheter og prostier)

7. Medlemmer

SMMs medlemmer er:

- Misjonsorganisasjoner innenfor Den norske kirke
- Kirkemøtet
- Bispemøtet

Observatørstatus har alle organisasjoner som inngår i et av SMMs samarbeidsprosjekter når saker vedrørende disse prosjekter behandles.

SMM ønsker å ha en åpen profil i forhold til andre evangeliserende og diakonale aktører nasjonalt og internasjonalt og søke samarbeid i forbindelse med saker og tiltak der dette er naturlig.

8. Samarbeidsmodell

SMM organiseres som i dag med et råd, et arbeidsutvalg og et sekretariat.

- Rådet består av en fast representant med stemmerett fra hver av misjonsorganisasjonene, kirkemøtet og bispemøtet. Partene har ellers anledning til å møte med den representasjon de finner hensiktsmessig. Organisasjoner med observatørstatus inviteres med talerett, men uten stemmerett når rådet behandler saker som berører de samarbeidsprosjekter de er involvert i.

- Arbeidsutvalget velges av rådet og består av leder, nestleder og ett medlem, foruten daglig leder. AU forbereder rådsmøtene og styrer det daglige arbeid. Nye tiltak og prosjekter besluttes i rådet.

- Sekretariatet består av daglig leder i minst 50 prosent stilling. SMM vurderer å gjøre stillingen til en hel stilling for å gi rom for nye prosjekter. Daglig leder ansettes av rådet.

9. Rådets kompetanse

Rådet møtes minimum en gang pr. semester. Ett møte pr. år er et fellesmøte med de regionale misjonsutvalg. Rådet har som i dag følgende oppgaver:

- Vedtak av budsjett og fordelingsnøkler mellom partene
- Godkjenning av regnskap
- Vedtak av strategier og prosjekter
- Valg av AU
- Opptak av nye medlemmer
- Ansettelse av sentrale medarbeidere og koordinering av regionale ansettelser
 - Vedtektsendringer

10. Forholdet til regionalt arbeid

Der partene i SMM inngår et regionalt samarbeid for å realisere SMMs visjon, opprettes det regionale styringsorganer for dette. De regionale samarbeidsorganer er selvstendige enheter som arbeider ut fra det mandat partene mottar fra bispedømme/region/hovedkontor. De regionale samarbeidsorganer er beslutningsinstans ved ansettelse av regionale misjonskonsulenter og utformer strategier og planer for konsulentens arbeid.

SMMs oppgave i forhold til de regionale utvalgene er å føre dem sammen, sørge for utveksling av strategier, ideer og utfordringer, samt å koordinere tiltak som krever medvirkning fra sentralt hold, som for eksempel finansiering av regionale misjonskonsulenter.

11. Sekretariatets plassering

SMMs sekretariat plasseres som i dag i Kirkerådet. Regionale stillinger plasseres normalt ved bispedømmekontorene.

12. Samarbeidsavtale og finansiering

Under forutsetning av tilslutning fra partenes styrende organer inngås en samarbeidsavtale på basis av innstillingen og SMMs vedtekter. Avtalen kan reforhandles etter 5 år. Gjennom en langsiktig avtale skapes større sikkerhet og trygghet i arbeidet med særlig tanke på stillingene sentralt og regionalt. Når det gjelder finansieringen, tas det som i dag sikte på en tilnærmet 50-50 fordeling mellom Kirkerådet/bispedømmerådene og misjonsorganisasjonene. Midler til regionale stillinger gjøres tilgjengelig på grunnlag av søknad fra det regionale SMM-utvalg. En søker å opprettholde den innarbeidede fordelingsnøkkel mellom misjonsorganisasjonene.

Noter

1. Dokumentet er trykket i NOTM 3-1994.